

BIBLIOTEKA

SH-1

P24

SHTETIT

GJIROKASTER

NDOC
PAPLEKA

POEZI

85H-1

P24.

NDOC
PAPLEKA

48148

Rrathët
e lisit

* POEZI

SHTËPIA BOTUESE
«NAIM FRASHËRI»

Rrathët e lisit

Thith nëpër stinë shi e diell,
thith gjirin e fortë të tokës.

Erërat që përplasen mbi të
e bëjnë t'i shtrijë rrënjët më thellë,
ia kalitin qëndresën.

Nuk dehet nga ylberët,
nga vallet e kristalta të borës
as me dritë hëne.

I heshtur dhe i blertë,
drithërohet vetëm nga zogjtë
që pushojnë mbi të,
ose bëjnë çerdhen në degët e tij.

Nuk e pikëllojnë gjethet e verdha
që rrëzohen çdo vjeshtë,
sepse çdo vjeshtë shkunden

edhe lëndet
me të cilat shumëfishon vetveten.

Nuk ka frikë nga qiejt,
nga rrebeshet dhe rrufetë e zjarra,
që një ditë mund të bien mbi të.

Thith nëpër stinë shi e diell,
thith gjirin e fortë të tokës
dhe rrënjët e tij kapen fort pas saj
si dora e një fëmije që e ka marrë uria
pas gjirit të nënës.

Ai e di se lartësia e tij
varet nga thellësia e rrënjëve.

I heshtur dhe i blertë,
rrit rrathët e tij.

Thadron në ata rrathë
imazhin e rrumbullakët të diellit,
jetën dhe moshën e vet.

Me ty ngjitemi, Parti

Na mungonin edhe buka, edhe ëndrra
dhe ne ishim të unitur për të dyja,
por ti asnjëherë s'na fole për parajsën:
na the se jeta do të bëhej më e mirë
nga pëllëmbët tona të vëllazëruara,
nga djersa dhe shqetësimi i përditshëm.

Na nxite të ëndërtojme të pamundurën
dhe të pamundurën ta bëjmë reale,
por ti asnjëherë s'na fole për parajsën;
kur buka u shtua nëpër sofrat tona
dhe drita tek ne u bë më e madhe.
Ti na the se ky ishte vetëm fillimi.

Na tregove te fjala jote prej dielli
fytyrën e qartë të ditëve të nesërme,
por ti asnjëherë s'na fole për parajsën;

kur u nisëm, e dije ku do të arrinim
dhe kur arritëm, na the të niseshim prapë —
të jetosh vërtet do të thotë të ngjitesh...

Me ty ngjitemi si pema që rritet, Parti.

Një epitaf për Besnikun

...U nda prej nesh Besniku
si një diell verë që perëndon mbi det
pasi i ka dhënë ditës tërë rrezet e tij.

Në fytyrat tona ra muzgu i pikëllimit
dhe sytë tanë morën një ngjyrë çeliku
si deti pas perëndimit të diellit,
sepse na deshi
dhe e deshëm...

U nda prej nesh Besniku,
por në lulet e kuqe, të mbira përballë detit,
mbetën pikat e gjakut të tij
që lulëzojnë çdo verë.

Në gurthemele uzinash, ndërtesash,
që ruajnë prekjen e gishtave të tij,
në pëllëmbët e qindra njerëzve
mbeti ngrohtësia e duarve të Besnikut.

Në ison labe që ngrihet majë maleve,
në zërin e popullit të tij që jehon në planët,
në thirrjen ngadhënjyese të komunistëve
zëri i Besnikut mbeti.

...U nda prej nesh Besniku
dhe la si statujë në mes të zemrës sonë
amanetin e tij.

Shtator 1979

Shkrirësi dhe zogu

Në dritaren e hapur të uzinës
ndalet e cicëron një zog i larmë
me një fije bari në sqep
e me kaltërinë e prillit në zë.
Shkrirësi e shikon dhe buzëqesh
me pranverën që solli zogun në dritare,
me fijen e barit në sqep të tij
dhe me atë çërr-çërr të hareshëm.
I kujtohet zogu që cicëroi mbrëmë
në degën e gjethuar të plepit,
kur një vajzë si fije bari
i dha të puthurën e parë.
Zogu cicëron e fluturon tutje
me fijen e barit në sqep
e me kaltërinë e prillit në zë.
Shkrirësi përkulet mbi metalin e zjarrtë,
që lëshon luzma xixëllonjash
dhe në zemër i cicëron pareshtur
zogu me fijen e barit në sqep.

K o r r i k

E paanë, e paanë
fusha e artë!

Erashka vigane e grunjërave
nëpër muzg luhartet.

E paanë, e paanë
fusha e artë!

Zogjtë e përgjumur të duajve
nëpër fushë janë shpërndarë.

E paanë, e paanë
fusha e artë!

Sonte Kashta e Kumtrit
rrjedh nga shkarkuesi i kombajnës.

E paanë, e paanë
fusha e artë!

Dashuria e nënës

U njoha me të në Fierzë.
Megjithëse nuk e pinte duhanin,
më tha se mbante në xhep gjithmonë
një kuti shkrepëseje.
Atë shkrepëse ia kishte dhënë e ëma
që t'i ndodhej me vete për çdo rast.
Më tha se një natë në tunel
nga një shembje ishin fikur dritat papritmas
dhe ai kishte shpëtuar pa u rrëzuar
bashkë me disa shokë të tjerë
nga shkrepësja që i kishte dhënë e ëma.
Më tha se kur shkonte në shtëpi,
çdo herë nëna i shihte xhaketën:
po të ishte mbaruar shkrepësja,
blinte një tjetër dhe e vinte aty.
E mora në dorë atë shkrepëse të thjeshtë
dhe mendova se dashuria e nënës
edhe me disa fije druri bën një diell
dhe drita e saj është e domosdoshme

si te kthina e fshatit që bie erë ftua
edhe te ky hidrocentral vigan —
ajo është në zanafillë të çdo drite.

Trashëgimi i gjyshes

S'është më gjyshja ime
si një hartë mitike e prejardhjes.

Më kujtohen flokët e saj të kuqërremtë,
— edhe në pleqëri —
si retë që i ndez dielli në mbrëmje
dhe fytyra e saj si lëvore e bronzte pishe,
e rrudhosur nga dhimbjet.

Më kujtohet xhubleta e saj
— kambanë që lëshonte vezullime —
që e veshi vetëm në nusëri dhe ditën e vdekjes
bashkë me brezin e lashtë prej argjendi.

Dhe më vijnë nga fëmijëria
— si nga një grykë e thellë —

rrëfenjat dhe këngët e saj
me emra lumenjsh dhe fushash të panjohura,
më e bukura antologji e botës.

Një gjeografi e dhimbshme e mallit,
fusha dhe lumenj të mbartur në kujtesë,
të shndërruar në mish legjendash
bashkë me pikëllimin dhe lotët e ikjes...

Më vonë i njoha në libra
ato fusha dhe lumenj të panjohur,
që më tingëllonin për çudi të afërm
me zërin e gjyshes brenda rrokjeve të tyre.

S'është më gjyshja ime
si një hartë mitike e prejardhjes,
por fushat dhe lumenjtë që mbarti në kujtesë
shtrihen në hapësirat e vetëdijes sime
të zhveshur nga lëvozhga e mitit...

Në shkollën e mbrëmjes

I vagëllohen sytë
nga gjumi, nga lodhja.
Në brinjë e godet fëmija
që ende s'ka ardhur në jetë.
Sytë e saj bëhen ëndërrimtarë
si qielli mbi një luginë
plot re të bardha —
premtime shirash, të korrash
dhe frutash të pjekur.
Ajo ëndërron për fëmijën
që në brinjë e godet.
Orët e mësimit janë të gjata
dhe qepallat i rëndohen
por ajo e di se mëson
edhe për atë që do të vijë në jetë.
Jashtë yjet farfurijnë mbi borë.
Sytë e saj ëndërrimtarë
mbushen me dritë hënore
si kjo mbrëmje janari.

Një poeti të ri

Ti vjen në pallatin tim dhe më sjell vargjet e tua
që énde mbajnë afshin e të krijuanit, si bukë e
ngrohtë.

Unë vij në shtëpinë tënde të gurtë, të sjell vargjet
e mia

dhe ti i mban fletët me butësi në duar
siç mbaje pëllumbat e vegjël kur ishte fëmijë.

Ti i lexon vargjet e mia dhe të ndritin sytë.
Unë lexoj vargjet e tua dhe atë çast e ndiej veten
si ai që ngrihet herët dhe sheh rrezet e para,
më vonë rrezet e diellit do t'i ngrohin të gjithë...

Ecim së bashku duke biseduar nëpër rrugë
për kohën tonë, për botën, për librat e poetët...
Gëzohemi kur flasim për krijimet tona të sapofilluara,
gëzohemi kur i japim mendime njëri-tjetrit.
Duke qënë bashkë jemi më të mençur.

Zogjtë nëpër pemë nuk këndojnë të vetmuar.
Ne jemi si zogjtë që rrinë në degë pranë njëri-tjetrit
dhe me këngët e tyre së bashku ndjellin verën.

Vetëm qyqja këndon e vetmuar, vetëm qyqja...
dhe qyqja di vetëm një këngë: ku-ku-ku!
mjerë poeti-qyqe, mjerë poeti i vetmuar.

Ne jemi si zogjtë që këndojnë së bashku në një pemë:
secili ka pendët e tij, ka cicërimat e tij
dhe asnjëri prej tyre s'i ka smirë të tjerët.

Mjerë poeti-qyqe, mjerë poeti i vetmuar!

48148

N ë r r u g ë

Agimi prej bore dhe drite
sikur del nga toka.

Nëpër rrugën malore zbresin
makinat me trupa të rëndë.

Mbi to shtrohet bora e re
si qilim i madh dasme.

Përmes xhamave të fshirë
shoferi sheh flokët e borës.

Në këtë nusërim të plotë
i bie në mend e fejuara.

Tytyja gazmore e borisë
midis maleve shtegton tutje.

Makinat rrëshqasin mbi borë
si në një peizazh ëndrre.

Njeriu ndien brenda vetes
pafundësinë e hapësirës së bardhë.

Murana e fundit e gjakmarrjes

Në fshatin tim është një kullë e rrënuar
pa dritare, pa dyer,
pa rrugë që të çon te pragu i saj.

Kështu e mbaj mend që nga fëmijëria —
kur kaloja pranë saj hardhucat zbrisnin nga muret,
gjarpërinjtë fishkëllinin e rrëshqisnin midis hithrave.

E gjyshja më fliste për gjaqe të vjetra,
për burra të vrarë, të shtrirë në vigje,
për kukatjet e nënave e të nuseve.

Natën dëgjoja ulërimat e kukuvajkës
dhe mua më dukej sikur ulërinte në errësirë
kulla e shkretë midis barit...

Në fshatin tim është një kullë ngujimi
pa dritare, pa dyer,
pa rrugë që të çon te pragu i saj —

Murana e fundit e gjakmanrjes.

Fëmija me balonë

Pulëbardhë pa sy dhe memece
balona sillej mbi mollët e lulëzuara,
ndërsa fëmija qeshte te dritarja
duke i falur sytë dhe zërin e vet.
Befas muret e shtëpisë u drodhën,
çatia lëshoi një krra-krra të frikshme
si një korb që fluturon në muzg.
Fëmija u fundos në mjegullirë
dhe balona humbi në qiellin e paanë,
duke kërkuar më kot duart e fëmijës.
Kur erdhi në vete disa orë më vonë,
fëmija pa rreth tij njerëz me të bardha
dhe u kërkoi balonën e humbur.
Mjekëve të shqetësuar u qeshi fytyra,
sytë e tyre u mbushën bardhësi
si me një grumbull balonash.
Njëri i solli një balonë të madhe
dhe i tha se e gjeti duke pritur te dera.

Fëmija u kthye në fshatin e tij,
ku disa njerëz të panjohur nga jugu
po hapnin themelet e shtëpive të reja.
Ai e lidhte balonën në degën e një molle
dhe u çonte vullnetarëve nga një tullë.
Në vjeshhtë bashkë me kuqjen e mollëve
u ngritën shtëpitë e shembura nga tërmeti,
me mure të bardha e me çati të kuqe.
Fëmija sillej nëpër shtëpinë e tij të re
dhe e ndiente veten të sigurt në të
si farat brenda kokrrës së mollës.
Kur vullnetarët nga jugu u larguan,
fëmija i fali një muratori balonën
që t'ia çonte vogëlushit të tij.

Vlorës

Gjithnjë më ke pritur
dulke tundur në erë
duart e palmave të tua.

Mirë se vjen, o bir,
Mirë se vjen!...
Më ka thënë edhe deti.

Gjithnjë e kam ditur
se të përkas edhe ty
po aq sa dhe bjeshkëve.

E ti më ke përshëndetur
me duart e palmave,
me të qeshurat e shkumës.

Dhe atë ditë e sot
i dashuruar kam mbetur me ty,
sirenë toke dhe uji.

Kur i buzëqeshnim njëri-tjetrit

Vite më parë, në breg të Vlorës mblodha me ty
iriqë deti...

Hapnim brezare, shkullnim rrënjë e digjnim pralle.
Thithnim me erën e rrënjëve të djegura erë lulesh
dhe erë dafine si frymëmarrje përjetësie.

Hapnim brezare, mbillnim ullinj në shpate kodrash,
mbillnim limonë e portokaj përballë detit.

I buzëqeshnim njëri-tjetrit siç qeshte deti
i lashtë me brigjet...

Me duart tona thekur nga dielli të ashpëruara,
i përkëdhelnim ato stërkala prej shkume e kripe.
Ndiqnim me sy ato pulëbardha që përmbi det

rrinin si ëndrrat mbi moshën tonë
e na magjepste ai fluturim mbi kaltërsinë e
pambaruar.

Midis guaskash e leshterikësh mblidhnim së bashku
iriqë deti —

ata lëshonin një lëng të purpurt si qumësht shege,
një kundërmim të fortë, të ëndshëm.
Dhe qielli i jugut varej mbi ne, frut i madh blu,
dhe i buzëqeshnim njëri-tjetrit siç qeshte deti
i lashtë me brigjet...

Kanë çelur lule ato mënjolla që mbollëm ne,
kanë lidhur kokrra
dhe kundërmon atje dafina si frymëmarrje përjetësie,
dhe më sjell juga erë limonësh e portokajsh,
klithma pulëbardhash dhe kundërmim iriqësh deti,
dhe kam në sy atë qiell vere, frut i madh blu,
dhe ato çaste kur i buzëqeshnim njëri-tjetrit
siç qeshte deti i lashtë me brigjet...

Iriqë deti, iriqë deti që s'jemi më,
lëngun e purpurt dhe erën tuaj s'e kam harruar
dhe s'do të mundem t'i harroj kurrë as ato brigje,
as atë verë!

Mullarët e vjeshtës

Ikën të korrat,
ikën ditët me diell
dhe kurrilat e fundmë...

Vetëm ju keni mbetur
midis fushës së zbrazët
për të na kujtuar verën.

Mullarë të praruar —
një tufë me lirika.
në hirnosjen dhe heshtjen e fushës.

Trëndafili që më solle në spital

Trëndafili që më solle në spital
kundërmon te kryet e shtratit tim
dhe më flet për tokën, për diellin.
Trëndafili që më solle në spital
më flet për stinë e kopshte të largëta
ku i kam takuar trëndafilat dikur.
Trëndafili që më solle në spital
më flet për mbrëmjet e dashurisë sonë,
për puthjen e parë pas një trëndafili.
Trëndafili që më solle në spital
më kujton aromën e flokëve të tu
të lidhur me një fjongo të kaltër.
Trëndafili që më solle në spital
edhe në heshtje, në mugëtirën e natës,
më flet për hapësirat për zogjtë
dhe për agullimin e purpurt..
Trëndafili që më solle në spital
kundërmon te kryet e shtratit tim.

Fyelli i Panit

«Ka vdekur Pani!... Ka vdekur Pani!...»
Sokëllitën detarët mbi një anije
muzgu u përgjak prapa malit
si një fytyrë e gërvishtur.

U thërrmuan mbi shkëmbinjtë e kërleshur
mijëra stërkala të bardha Joni...
Por detarët që sokëllitën buzë detit
ishin të paguar nga Roma.

Udhëtuan ata në brigjet e Mesdheut,
lajmin e rremë ngado e shpërndanë.
Pani midis tufës, lart në bjeshkë
i binde fyellit ilirian.

U rropos Roma perandorake,
bronzi i borive të saj u ngjirr:
nuk heshti kurrë fyelli i Panit,
kulloi mjaltë e qumësht hëna prej tij.

Hijet

Në një tavan të errët kulle
me tratë të nxirë, të brejtur nga krimbi,
me cerga merimangash në dërrasat e murrme,
ku ruheshin njollat e gjakut të një banditi,
ishin sjellë fshehurazi nga kisha e fshatit
(që u bë vatër kulture dhjetë vjet më parë)
veladoni i zi i fratit,
ikona, shenjtorë gipsi, ungjij me kapakë të artë.
Rrinin shenjtorët në mugëtirën e kullës
aty ku strukeshin dikur diversantët.
Shënkollit i varej koka në tel të armaturës,
Krishtit të kryqëzuar iu kishin thyer krahët.
Ato hije që u kishin sjellë bukë kur binte nata
diversantëve të fshehur në tavan
tashti sillnin tinëzisht para e dhurata
në kishën ilegale, për zotin ilegal...
Por ata që kishin zbuluar banditët
dhe i kishin shfarosur me krisma pushkësh
zbuluan shenjtorët ilegalë, ikonat, ungjijtë,
e zhdukën hibridin përbindësh të kishë-kullës.

Dhe u bë një gjyq i hapur në fshat
për hijet e zeza që vërtiteshin netve,
kurse truporet, ikonat, ungjijtë

me një procesverbal
iu dorëzuan përgjegjësit të muzéve.

Natyrisht

ringjallja e kësaj kishe në fund të viteve '70
është një gjë absurde dhe e rrallë,
është thjesht si rritja e thonjve tek të vdekurit,
por ajo mund të shndërrohej në vampirin e
përrallës!

1978

N d j e s i

Së largu dëgjoj
një të qarë fëmije,
njëqind veshë hapen
nëpër qenien time.

Hapen drithërima
brenda në trup
si rrathë të panumërt
kur guri bie në ujë...

Së largu dëgjoj
një të qarë fëmije,
gjithnjë më duket
sikur qan im bir.

E di, kështu ngjet
me prindër të tjerë:
kur një dru shushurin,
e imiton pylli i tërë.

V e n d l i n d j a

Shtëpi të gurta që varen në shkëmbinj
si hoje bletësh të egra.

Në rrugët e tua mësova të eci,
në lëndinat e tua mblodha lule,
nga drurët dhe gjethet e tua
nxora tinguj e këngë.

Nga njerëzit e tu
mësova si kthehet guri në bukë,
hapësira e livadheve në blegërimë qengji
e në curril qumështi.

Nga burrat dhe gratë e tua
mësova si kthehet njeriu në gur
përpara dhimbjes.

Nga njerëzit e tu të urtë e të çiltër
mësova si lind dielli nga fjala
dhe nga zemra e bardhë.

S'të kam harruar kurrë,
mësa mund të harroj burimin
e të shkëputet prej tij
lumi
sado larg që të shkojë.

I kuq është dielli që perëndon këtë mbrëmje

I kuq është dielli që perëndon këtë mbrëmje
si trëndafili i kuq që mban ndër dhëmbë një
marangoz,
duke mbërthyer në oborr një valixhe të drunjtë.

Troket çekani mbi dru si qukapikët në pyll —
gjithmonë ka ardhur një qukapik nga pylli i largët
për të trokitur e klithur në mendimet e
marangozit.

Gjithmonë pylli i largët ka lëshuar një oh,
pas çdo të rëne të sëpatës mbi lis,
pas çdo goditjeje të çekanit mbi dru...

Marangozi i moshuar, i përkulur si lisat pleq,
që ka në duar dhe gishta mbresa plagësh,
ka mbërthyer në jetë djepe, shtretër, dritare.

Asnjëherë qukapiku i pyllit të largët
nuk ka trokitur kështu në kraharorin e tij
dhe s'ka klithur kaq hareshëm sa sot.

Me këtë valixhe që do ta lyejë me bojë të gjelbër
do ta nisë të birin në shkollën e pyjeve,
ku do të mësojë të rritë e të mbrojë drurët.

Të pish në burim

Të ulesh me gjunjë mbi rrasa,
të mbështetësh pëllëmbët mbi myshk,
të prekësh me buzë cipëzën e ujit,
të drithërohesh nga kjo prekje e freskët,
të pish duke ndier vetëm kundërmimin e tokës,
të pish e të të duket sikur po pi jo vetëm ujë
por edhe një degë lajthie që të varet mbi krye,
edhe një re të vogël që nxiton në qiell,
edhe një krah të larmë zogu që klith mbi ty,
edhe një rreze dielli që bie përmes gjetheve,
edhe ngjyrën e gjelbër të barit rreth burimit,
madje edhe fytyrën tënde të pasqyruar në ujë,
fytyrën tënde të dikurshme prej fëmije...
Të pish te burimi i jetës, i fjalës
si të pish në burim ujë burimi.

Antiburokratike

E gjeta në rrugë me sy të përlotur
nxënësin tim të urtë, nxënësin tim të mirë.
nxënësin tim që ishte i pjekur si një burrë
dhe i drojtur si një zog.

Nxënësin tim që vinte nga kulla përtej lumit
me vetullat tërë brymë nga mjegulla dimërore,
që i çelte një luleborë e papritur te buza
kur i vija dorën në sup dhe flisja me të,
kur e çoja të ngrohej pranë stufës..

E gjeta në rrugë me sy të përlotur
nxënësin tim të urtë, nxënësin tim të mirë
dhe në ato bulëza loti, ah, në ato bulëza loti
për një çast m'u duk se humbi ajo ditë vere,
rruga plot diell që kundërmonte lule bliri,
e qeshura e fëmijëve që rrokulliseshin mbi bar.
M'u duk sikur zgërdhihej burokrati i urryer
që e hoqi nga lista e të drejtave të studimit
për të vënë emrin e djalit të një miku...
E mora për krahu nxënësin tim të burrëruar,

nxënësin tim të urtë, nxënësin tim të mirë,
te shokët e Partisë ne shkluam së bashku.

Nga sytë e çiltër iu davaritën bulëzat e lotit
dhe i çeli prapë lulebora te buza...

Pa Partinë,

të pikëlluar do të ishin sytë e mi, sytë e tu
dhe mijëra sy fëmijësh do të ishin të përlostur,
nxënësi im i urtë, nxënësi im i mirë!

Grerëzat...

Mbi vilet e rrushit të pjekur
Vërtiten grerëzat...

(Rreth vajzave tona të mira
vijne rrotull shkesët.)

Në lastarët e gjatë të hardhive
Rëndojnë bistakët e rrushit...
(Duart e shpejta të vjelësve
kundërmojnë nga mushti.)

Kokrrat e fryra, të arta
pëlçasin nën diellin e verës...
(Kumbojnë dollitë e dasmës
në ëndrrat e vjelësve.)

Grerëzat e verdha vërtiten
rreth një veshuli të tharë...
(Kokulur rrinë shkesët
pranë filxhanëve të zbrazët.)

Në bregdet

Të hidhura qenë mendimet e të parëve të mi
për detin.

Ata kujtoheshin për të në kohë thatësire
kur nuk dukej asnjë re në qiell,
kur shtrenjtohej a mungonte kripa,
ose kur shfaqej ndonjë pushtues i ri
diku në brigjet e largëta.

Ata e duronin thatësirën
si shkëmbinjtë e tyre të zhveshur —
E duronin edhe mungesën e kripës
dhe heshtnin me një shtangim statue.
Po kur i huaji dilte nga deti,
me një rreng të lashtë e të rëndë,
ata turreshin si përrenj nga malet
me sëpata e huta të moçme.

Në rërën e freskët mbeteshin pllanga gjaku
dhe murana që kurorëzoheshin nga shkuma.
Ata ktheheshin prapë në malet e tyre
me plagë të reja në trup,

me guaska deti që ua çonin grave
për t'ua varur fëmijëve te djepi...
Eci nëpër rërën e nxehtë
përmes prekjes së saj ndiej në trup
praninë e maleve të grimcuara nga koha
dhe të stërgjyshërve të mi.
Hija e tyre tragjike dhe krenare
më ndjek prapa kudo në këto brigje
si hija ime mbi rërë.

Në 35-vjetorin e brigadës XXV S

Mbrëmë

në shtëpinë tonë do të vinte një ish-partizan nga
Hasi.

Ne u bëmë gati për ta pritur atë
siç mund të pritet një njeri shumë i dashur.
Shkuam ta takonim në vendin e rreshtimit,
por një shok nga fshati i tij na tha
se partizani që kërkonim kishte vdekur pardje...
Të pikëlluar e të heshtur u kthyem në shtëpi.
Mbrëmë shtëpia jonë na u duk çuditërisht e zbrazët,
aty kishte diçka nga heshtja dhe mungesa e madhe
e 28 mijë të rënëve
që munguan atë natë kur erdhi linia.
Të pikëlluara ishin edhe mollët në tryezë,
gotat me të cilat do të ngrinim shumë dolli
me ish-partizanin nga Hasi që nuk erdhi.
Vogëlushi im sillej nëpër shtëpi, kërkonte me ngulm:
«Ku është partizani?... Dua të vijë partizani!...»

Ne i thamë se do të vinte më vonë dhe ai e priti
derisa e mori gjumi.

Por partizani nuk erdhi

siç nuk erdhën 28 mijë të rënë atë natë kur erdhi
liria.

Ti do të rritesh, vogëlushi im, dhe do ta kuptosh
se partizanët në jetën tonë janë përherë të pranishëm.

Ata luftuan të mos mungojnë në shtëpitë tona
buka, mollët, drita, dollitë..

Të rënë të munguan të mos mungojë liria.

Matematika e trimërisë

Shtirirë pranë e pranë sikur dje në luftë
në një brinjë mali, në një pllajë me borë,
flenë të rënët tanë nën pllaka mermeri...
Kaloj përbri tyre dhe lexoj në heshtje
emrat e skalitur në mermer të bardhë,
zbres datën e lindjes nga data e vdekjes:
Ahmet Zeneli — 1944 pa 1928 baras 16,
Jahë Zenuni — 1944 pa 1926 baras 18;
Jup Bajrami — 1945 pa 1925 baras 20...
Matematikë e dhimbjes dhe e trimërisë
qenkan këto shifra të ngulura në gur!
Dhe mendoj me vete se duhet të mbledhësh
vitet e gjithë brezave që do të vijnë këtu,
për të gjetur kohën e pavdekësisë së tyre,
moshën e lirisë që na sollën të rënët.

Skicë për portretin e Ramë Sadrisë

Ky mal në mes të bjeshkës
me shtat të lartë prej guri,
me yllin e mbrëmjes të ndezur në majë,
me tëbana e qyteza gjeologësh përreth,
që ngashërehet e jehon i gjithi
nga këmborët dhe blegërimat e grigjave,
nga fjalë dhe të qeshura punëtorësh
dhe nga hapat e sigurt të kufitarëve,
që përgjon pipëtimat e erës në gjethe,
murmurimën e ujit nëpër bar
dhe klithmat e zogjve të natës,
pikat e vesës që bien mbi foletë e shqiponjave
dhe mbi krahët e sokolave të përgjumur,
ky mal në mes të bjeshkës
me pika gjaku në rrënjë të pishave
a nuk është portreti i Ramë Sadrisë?

Koha e kërkon njeriun me flatra

Azem Galicës

Të jesh njeri si të gjithë njerëzit
e të vësh flatra nën sqetull, si në mite,
sepse koha e kërkon njeriun me flatra.

Të mos kesh zë të flasësh me kaun në arë
e të kesh njëqind zëra për t'i thirrur dushmanit,
sepse koha kërkon të sokëllish në njëqind prita.

T'i japësh krahët e tu shqiponjës dykrerëshe
e flatrat e saj t'ua lësh fëmijëve,
sepse koha e kërkon njeriun me flatra.

Të luftosh edhe me vdekjen tënde.

Të mbetesh fluturim midis jetës e vdekjes,
si një shpend i madh që fluturon
midis natës që ikën dhe lindjes së diellit...

Çdo kohë e kërkon njeriu me flatra.

Kulla e braktisur

motiv kosovar

Kullë e braktisur... Një dry te dera
si hënë e ndryshkur e natës sate
pa yje dritash, sysh, të qeshurash,
pa prush në vatër, fjalë njerëzore,
pa thirrje nënash, kollitje pleqsh
e pa të qara vogëlushësh...

Vetëm në heshtje, në mugëtirë
hije stërgjyshërish lëvizin lehtas,
futen në kthina, ulen te vatra
ku ka thëngjij e hi të ftohtë
e të kërrusur rreth saj dënesin
siç qanë me gjëmë dikur të vdekurit.
Po qajnë të pikëlluar
bijtë dhe nipërit që kanë ikur larg
në një qytet të madh, të huaj.
Kullë e braktisur.. Një dry te dera
si hënë e ndryshkur.

Vrasja e poetit

Të vranë natën, he i qëlloftë moti
ata njerëz më të zinj se nata!

Kur të mori plumbi i parë,
u dogj një pishë në majë të Sharrit.
Kur të mori plumbi i dytë,
doli nga varra një tufë pëllumba
dhe u nis fluturim për Pejë.
Kur të mori plumbi i tretë,
gjaku yt pikëloi mbi botë.
— Mbrëmë vranë Jusuf Gërvallën!

Kur të dalin gjethet e reja,
do të ulet qyqja në degë të blirit,
por s'do të thotë: «Kuku Jusuf!»
Ti nuk je babë i padjalë,
as nuk je vëlla i pavëlla.

Sot je vëlla me ata që s'vdesin,
je vëlla me brezat që vijnë,
se gjakun tënd ia fale diellit!
Të vranë natën, he i qëlloftë moti,
pa i puthur dhe një herë fëmijët,
pa e mbaruar vjershën e re,
pa i mbushur dhe një herë sytë
me re e zogj që vijnë nga jugu,
pa kafshuar dhe një mollë Peje...

Agimi- që shkrep mbi dëborë
kishte kuqëlimin e gjakut tënd.

Në kështjellën e Krujës

Kush mund të thotë se këtu
çdo gur nuk është i çmuar
dhe nuk ka zë?

Se në faqet e murrme
nuk ka pikëlime gjaku
dhe të djegura zjarresh?...

Bari mbin midis gurëve
si për t'ua qetësuar plagët,
si për t'ua zbutur kujtimet.

Mbështes dorën mbi këta gurë
dhe ndihem moshatar i tyre,
njëjtësohem me ta.

Kjo është beja ime e lashtë,
beja ime në gur
për liri e truall...

Pavdekësi e gurëzuar,
tek ti gjej zanafillën
dhe vazhdimin tim.

Ruhuni nga e premtja e zezë, popuj!

Popuj, ruhuni nga e premtja e zezë,
ruhuni nga shtatë prilli tragjik!...

Mos harroni se para tyre vjen gjithmonë
e hëna e buzëqeshjeve, e premtimeve
dhe e shtrëngimit të shpeshtë të duarve,
e marta e nënshkrimit të traktatit të miqësisë,
e dollive dhe e fjalimeve solemne,
e mërkura e huave, e koncesioneve
dhe e këshilltarëve të huaj ushtarakë,
e enjtja e ultimatimit njëzetekatërorësh
dhe e heqjes së gjilpërave nga armët,
të premtën fillon zbarkimi i trupave,
bombardimi i egër nga ajri dhe, nga deti,
të shtunën krijohet një qeveri kukull
me ministra të urtë si pëllumba,
të dielën bien këmbanat e së dielës
dhe hoxhallarët thërrasin nga minaret...

Popuj, ruhuni nga e premtja e zezë,
që mund të bjerë në çdo datë të vitit —
këtë e dinë mirë Praga dhe Kabuli...

Ruhuni nga e premtja e zezë, popuj!

Humanizmi i Amerikës

Amerika është humane, aleluia!
Uitmeni vdiq në mjerim dhe heshtje,
Rozenbergët i vunë në karrigen elektrike,
Hemingueji vrau veten i përndjekur nga policia.
Amerika është humane, aleluia!
Ajo dogji me atom Hiroshimën,
Vietnamin e shndërroi në krater vullkani,
Iranit ia piu gjakun si ujkonjë.
Amerika është humane, aleluia!
Pronarët i kthejnë ushqimet në plehra,
qentë kurohen në klinika moderne,
njerëzit vdesin nga uria dhe sëmundjet.
Amerika është humane, aleluia!
Ajo u jep armë kolonelëve të zinj
të pushkatojnë punëtorët e studentët,
përgatit specialistë për masakra,
Amerika është humane, aleluia!

Presidenti mban fjalime apostolike
për të mbrojtur të drejtat e njeriut
dhe jep urdhër të prodhohen bomba me
neutron...

Amerika është humane, aleluia!

Kuajt e ekspeditës gjeologjike

Lënë prapa xixëllima gurgaci,
ngjiten nëpër shtigjet e bjeshkës
t'u çojnë lëndë plasëse minatorëve.

Diku në këto male janë
gjurmët e gjokut të Mujit
e të kalit të bardhë të Bacës.

Janë edhe gjurmët
e kuajve jelengrirë të partizanëve
që ngjiten mortaja në bjeshkë...

Ata shkelin mbi këto gjurmë
me sytë plot tufalakë pishe
dhe lënë prapa xixëllima gurgaci.

Ngjiten nëpër shtigjet e bjeshkës
madhështorë si kuaajt e legjendave
dhe të luftërave.

Zanat e malit

Nuse malesh me shtatin prej dritë hëne
e shkumë ujëvarash, qenie të tejdukshme
me hapa puhie dhe me fytyrë ëndrre,
Barinj të fillikatë dikur mbushën me ju
vetminë e pyjeve, vetminë e majëmaleve,
vetminë e kaltër e të frikshme të netve,
kur drita e hënës, oshëtima e ujëvarave
dhe pafundësia e bjeshkëve të ngjethte.
Sot ujëvarat vërtitin fletët e turbinave.
buisin sharrat në pyje, sondat në pllaja,
njerëzit e tanishëm të qytezave alpine
s'i ngjeth vetmia e pyjeve, e netve të kaltra
dhe ju shndërroheni prapë në drita hëne,
në shkumë ujëvarash dhe në puhie vere,
në ëndërr fëmije që s'mund ta shohësh më,
në yje që treten në thellësi të netve...

Në pemëtore

Të dëgjuan kumbullat kur qeshe
dhe i hapën burbuqet.

Si të mos çelte lulja e gëzimit
në qenien time, moj e dashur,
nga të qeshurat e tua!

L o j a

Në fillim ishte lojë e patëkeq
si loja e fëmijëve që ndjekin shoku-shokun
rreth një pellgu me ujë të kulluar.
Lojë e syve dhe lojë e fjalëve,
lojë e gishtave që preken rastësisht,
lojë e heshtjeve kur ishim bashkë,
lojë e përfytyrimit kur ishim larg,
lojë e ftohjes, lojë e afrimit...
Papritmas e ndien veten si fëmijët,
që bien në pellgun rreth të cilit luajtën
dhe gjuajnë me stërkala njëri-tjetrin.

Më erdhi në kantier letra jote

Më erdhi në kantier letra jote
si një zog i bardhë me verën në krah.
Gjithë ditën e mbajta zarfin pa e hapur
si fëmija që mban një flutur midis duarve
dhe ka dëshirë t'ia shohë krahët e bukur,
dhe druhet ta shikojë se mos i ikën...
Unë e dija që, sapo ta lexoja,
ajo letër do të mbetej si lëvozhga e thyer
prej së cilës ka dalë e ka ikur zogu
dhe e fshehta e bukur që mbante brenda
do të hapej si kundërmimi prej lules së çelur.
Një ditë vjeshte kur po binte shi
më erdhi në kantier letra jote
si një zog i bardhë me verën në krah.

Flokët e dëborës

Mijëra flokë dëbore,
mijëra flokë dëbore,
kaq herë më kanë përcjellë,
kur jam nisur për udhë
si sot...

Dhe gjithmonë m'u ka dukur
se këta flokë dëbore
në formë ylli,
që dridhen në erë
janë duart e tua...

Mijëra flokë dëbore,
mijëra flokë dëbore
gjithë rrugës
prapa më ndoqën...

Mollëkuqja

Në tryezën time plot libra
një mollëkuqe e bukur erdhi.
E vura në dorë si në fëmijëri,
kur i thoshja të më çonte në bjeshkë.

Ajo tha se bjeshkët i ka marrë malli
për hapat dhe thirrjet e mia,
shpatet janë mbushur me dredhëza të kuqe
dhe orteku i borës rrjedh pikë-pikë.

Më tha se shpellat e lugjet
tani atje tundin këmborë të rënda,
e më tha se në shpinën e oqiçëve
flenë yjet e mëdhenj të mbrëmjes.

Më tha se ajri bie erë qershigël,
tëbanat kundërmojnë ajkë qumësht,
e më tha se boçat e pjekura të pishave
tringëllijnë si kabanëza pas gurëve.

Më tha se delet çojnë kryet përpjetë
e blegërojnë be-be-beee,
kur fluturojnë zogjtë mbi to
dhe retë kalojnë nëpër qiell.

E më tha ta lë tryezën e ngushtë,
këtë kthinë me zheg vërrini:
të mbushen me fllad, me zëra bjeshkësh
mushkëritë dhe vjershat e mia...

Murimi real

Gruaja s'duhet të mendojë, të flasë,
s'duhet të qeshë, të këndojë... thoshte kanuni.
Ky murim brenda heshtjes ishte më i dhimbshëm
se murimi në themelet e kështjellave, të urave.

Si Rozafa e muruar në kështjellë
që la përjashta gjirin, syrin dhe dorën,
gruaja la përtej murimit brenda heshtjes
të qarat ditën e dasmës, nina-nanat, vajtimet në
vdekje...

Nëse të gjitha murimet e baladave janë legjenda,
murimi i gruas brenda heshtjes ishte real, i
tmerrshëm.

N ë f u s h i m

Shelgjet përkulen te lumi
si vashat flokëlëshuara,
që lajnë të linjtat e bardha
në këngët popullore...
Pranë shelgjeve të blerta
vajzat ushtare po krehin
flokët e tyre të gjatë.
Edhe rrezet e pjerrëta të diellit
kalojnë si krehër nëpër ta.
Vajza të bukura si floçka,
trime si nënat me yll në ballë
që dje kapërcyen lumenjtë,
ju jeni shembulli i së bukurës
dhe i trimërisë së kësaj kohe.

Imazh i dhimbshëm fëmijërie

E kërrusur nën barrën e druve —
kariatidë e shekujve
dhe e vatrës.

Ecte me flutura të zeza dhimbjesh
në zemër
e me lot të gurëzuar te sytë.

Në shputat e çorapëve të fëmijës
thurte lulet e malit
dhe krahët e zogut.

E lodhur
ndalej te një breg i ngritur
e mbështetëj pas shkëmbit.

Nga ofshama e saj trembëshin zogjtë nëpër degë...

E prapë gishtat e saj të gërvishtur nga shkurret
thurnin lulet e krahët e zogut
mbi shputat e fëmijës.

Vështrimi i përhumbur në largësinë e bardhë
sikur kërkonte këtë kohë —
kohën e zhdukjes së kariatidave¹⁾ të gjalla...

Të qeshurat e nuseve
në rrugën me plepa që shushurijnë
ma përzënë këtë imazh të dhimbshëm fëmijërie.

¹⁾ Kariatidë: statujë gruaje që përdorej në arkitekturë për të mbajtur pjesë të ndërtesës.

Njerëzore

Drurët me borë të pashkundur
ndanë rrugës zgjatin degët
si krahë statujash mermeri.
Gomat rrëshqasin mbi akull
buzë rrëpirash e honesh të errëta.
Në sytë e menduar të mjekut
është vizioni i një gruaje që vuan
në kullën e një fshati të thellë.
Dritat që luhaten përkundruall
i ngjajnë me sytë e gruas së panjohur,
ku flakëza e jetës mund të shuhet...
Mjeku përkulet mbi trupin e sfilitur,
shtyn tutje cingërimën e vdekjes,
shtyn dhimbjen, ankthin, zinë.
Nata dimërore drithërohet
nga e qara e hollë e të porsalindurit...
Nëna ngre qepallat ngadalë —
bebëzat e saj ndritin si livadhe të vesuara
në një agim me diell.

Mjeku sheh foshnjën pranë nënës:
zemra e tij —
syth që është gati të çelë!

Nëna dhe djali po ecnin nëpër shi

Nëna dhe djali po ecnin nëpër shi
me një çadër të vetme.

Shiu binte me erë.

Nëna ecte nga krahu i erës.

Djali ndiente ngrohtësinë e kraharorit të nënës,

ndiente ngrohtësinë e pëllëmbës së saj

që i mbështetej herë pas here mbi shpatull.

Shpatulla dhe ija e majtë e nënës

ishin lagur nga shiu

që binte me erë...

Nëna dhe djali po ecnin nëpër shi

me një çadër të vetme.

Përsiatja e vreshtarit

Dielli derdhet mbi kurorat e mollëve të lulëzuara,
mbi barin me vesë ku kanë rënë petalet e para...
O sa gjëra ndien njeriu kur shkel mbi bar,
mbi petale të rëna!

Hardhitë zgjatin gishtërinjtë e blertë të bisqeve të
tyre
për të kapur diellin.

Ti mih tokën e kuqërremtë përreth hardhive,
thith avullin e bardhë që del nga plisat e çarë,
thith aromën e mollëve të lulëzuara që për të
s'mund të gjesh mbiemër
dhe të duket sikur tërë ditën
dielli rri mbi supin tënd.

Ti mendon për burokratin mbyllur në zyrë
që thith ajër të ndenjtur,
dhe tërë ditën heq vija në një letër të bardhë,
dhe as që do t'ia dijë për bisqet e hardhive,
për mollët e lulëzuara, për barin me vesë
dhe ka frikë nga ngjyra e kuqërremtë e plisave
që mund t'ia ndragë këpucët...
Ti thua: «I gjori njeri!» dhe buzëqesh vetmevete,
dhe thith erën e plisave, të mollëve të lulëzuara
tërë ditën me diellin mbi sup.

Ai plumb ende vret...

Sh. Gjeçovit

Zbulove në kodër varret e lashta
jo vetëm unaza, shpata, vathë e lotore,
por edhe eshtra të shpuara...

Kërkove rrënjët e besës
e një ditë kokën ta hëngri pabesia.

Eshtrat e tua që flenë në tokë,
të shpuara janë si eshtrat e gjyshërve,
e ne e dimë i kujt qe plumbi!

Një re loton për ty mbi Sharr,
kupëzat e luleve mbushen me vesë
si lotore të lashta mbi varrin tënd...

Plumbi që zhbiroi ashtin tënd
ende fishkëllin në hapësirë:

Ai plumb ende vret!

Ullinjtë e Ulqinit

Nën hijet tuaja u shtangën
legjionet me sëpata liktorësh,
hordhitë me dhëmbin e ujkut
dhe me hënën e ngrënë.

U kthyen në grumbuj gurvarresh
si në mîtin e zanave...

Në degët tuaja të blerta
armët prej floriri të trimave
s'e lanë kohën të përgjumet,
errësirën e trembën nëpët net,
diellin e dyfishuan në agime.

Ullinj me gjethe dhe shpata,
ju gjelbëroni përherë te syri,
te zëri i njeriut të kësaj toke
e te fjala e tij e lashtë sa ju.

Vallja me pushkë

Rugovasisit

Me to në përgjim,
me to në rrethim.

Me to në sulm,
me to në triumf.

Me to përballë vdekjes,
me to të paepur.

Me to edhe në dasmë,
me to edhe në valle...

Mbi shtatin e lartë
pushkët e gjata.

Ata — shkëmbinj,
pushkët si pisha.

Thuase kanë lindur me to.
Thuase janë gjymtyrë të tyre
prej mishi.

N d a r j a

Mirupafshim, det!

Valixhja në dorë,
diell e kripë në lëkurë,
kujtime të bukura si guaska deti...
Dhe po iki tutje.

Por në këpucët e mia
qenka futur pak rërë —
ndarja s'qenka e lehtë
as për rërën...

Mirupafshim, det!

Neroni i bjeshkëve

Kishte treqind dhen,
këmborët e tyre dëgjoheshin në tri bjeshkë.

Atij i dukej sikur tingujt e këmborëve
përsëritnin në pafundësinë e bjeshkëve emrin e tij
dhe bjeshkët tundnin si këmborë jehonën e këtij
emri.

Sytë e barinjve të varfër nxirrnin xixa —
ato këmborë binin edhe për vdekjen e tyre.

Verë për verë i vinte zjarrin ndonjë pylli
të zgjeronte kullotat për dhentë e tij —
ato zjarre ishin dhentë e tij që përpinin bjeshkët!

Ai shihte pishat madhështore që rroposeshin,
ahet e bukura që bëheshin hej të zinj,
mështeknat e dridhshme që fërgëllonin midis
flakëve...

Ai gajasej si i dehur nga këto zjarre:
zharet e djegura do të merrnin emrin e tij,
barin e tyre do ta kullotnin delet e tij.

Treqind dhentë do të bëheshin shtatëqind dhen,
këmborët e tyre do të dëgjoheshin në shtatë bjeshkë.

Një natë vere ra zjarri në tëbanën e tij:
era e shkrumbit shkoi larg në shtatë bjeshkë,
këmborët e shurdhuara mbetën midis hirit...

Sytë e barinjve të varfër nxorën xixa gëzimi.

Në kohën e kryqeve

Kur gatuante bukën nëna ime,
vizatonte mbi të një kryq të madh —
mua
më silleshin në mend kryqet e varreve.

Kur uleshim në sofrën e varfër,
bashkë me bukën më jepnin një copë të kryqit —
mua
më dukej sikur kryqi do të më mbetej në fyt.

Kur më merrte etja gjatë rrugës,
pija ujë te gurrat e futura në kryqe —
mua
më dukej sikur ujit i vinte era vdekje.

Kur ulej muzgu mbi shtëpitë e fshatit,
vështroja kryqet e drunjta mbi çatira —
mua
fshati më ngjante si varrezë e çuditshme.

Kur njerëzit e dëshpëruar hapnin krahët
me fytyra të ngërthyera nga dhimbja —
mua
më dukej sikur ata vetë ishin Krishtër!

Në kohën e kryqeve...

Guri murg

Një gur të bardhë do të kishe te kryet,
o Prelë Tuli,
një gur të bardhë pa emër
për të ruajtur varrin tënd nga bari,
për të ruajtur emrin tënd nga harresa.

E megjithatë bari do ta mbështillte këtë gur
e harresa do ta brente emrin tënd,
o Prelë Tuli...
Por te kryet tënd koha vuri Gurin Murg,
ku u gurëzua thyerja dhe turpi i një pashai.

S'është e lehtë të kesh te kryet një mal,
o Prelë Tuli,
ku në vend të shkronjave ka gërvishtje plumbash
që gdhendën mbi shkëmbinj fjalën LIRI
dhe pranë fjalës QËNDRESEË emrin tënd të thjeshtë.

Skulptorët do ta gdhendin në gur shtatin tënd,
o Prelë Tuli;
por shtatorja jote e vërtetë është ky mal,
datëlindja jote e vërtetë është 1910-a
e ty varrin ta ruan kënga dhe dielli.

Te Guri Murg u thye ushtria e Turgut Pashës më 1910

Mëngjes në pyll

Eci nëpër korridorët e drurëve,
nëpër dritëhijet e kaltra,
mbi barin me vesë.

Nuk mund të shohësh asnjë zog —
vetë drurët sikur këlthasin
e këndojnë me një mijë zëra...

Dhe unë përfytyroj atë njeri
që ka këputur gjethen e parë,
i ngazëllyer nga këto këngë.

Përjetoj mundimin e tij njerëzor
për t'i nxjerrë nga fryma e mushkërive
cicërimat e panumërta të zogjve.

Eci nëpër korridorët e drurëve...
Tani pylli ngjan si zog i çuditshëm
me flatra të blerta.

Armikut të klasës

Ti shpif për mua,
të vërtetën time e kthen kokëposhtë.

Kjo gjë më bën ta dua më tepër
të vërtetën time
që ty t'i err sytë.

Për të gjitha sukseset e mia
ti skërmit dhëmbët.

S'më kanë gëzuar kurrë buzëqeshjet
për sukseset e mia,
sa skërmitja e dhëmbëve të tu.

Të pështirë më vjen
nga ligësia jote.

Tërë jetën do të përpiqem të jem
edhe më i pastër, më i mirë
nga neveria për ty...

E di që ti më urren!

Borërat

Në çdo borë të re që bie
më shfaqen borërat e dikurshme,
borërat e fëmijërisë.

Fëmijëria ime, si ato borëra,
nuk është më...

Po ku është bora e fëmijërisë sime?..
Mos është bërë fije bari, kallëz gruri?
Mos është bërë pip shtogu, lule frashëri,
vile qershie, manaferrë, mollë e kuqe?
Mos është bërë mjegull për të ledhatuar
fytyrat e ashpra të maleve ku linda?
Mos është bërë cicërimë në fytin e një mëllenje
që s'e zë gjumi gjithë natën në prill?
Apo është bërë avull në faqen e një xhami
ku shkrova me gisht emrin e një vajze?...

Mos vallë fëmijërinë time duhet ta kërkoj
te fëmijëria dhe lodrat e tim biri,
siç duhet të kërkoj te bora që bie sot
borërat e dikurshme të fëmijërisë?

Pushimet dimërore

Tani qyteti është dhe s'është po ai...

Djemtë dhe vajzat që kanë ardhur nga shkollat
u japin rrugëve të tij një pamje feste
bashkë me rënien rituale të borës.

Këto ditë qyteti verior fle më vonë,
qesh
dhe ëndërron më shumë...

Tani qyteti është më tepër vetvetja.

Lulet e vatrës

Jashtë erë dhe dëborë.
Jashtë lule cingërimë
në degët e drurëve, në strehë —
të vetmet lule dimri,
lule kërcënuese si kthetra.

Vatra kuqëlonte si një diell.
Trungjet e sapoprera në pyll
digjeshin, lëshonin shkumë.
Brenda tyre vajtonte një krimb
(krimbi që kishte brejtur lisin),
unë s'ndieja keqardhje për të...

Tymi kacavarej mbi trungje
si fjollë mjegulle, si bisht ketri.
Mbi to çelnin lule të mëdha flakësh:
lule të purpurta, të allta, të trëndafilta

me trajta të çuditshme si lule ëndrre.
Luhateshin flakët si pëllëmbë të ngrohta,
si shami që më thoshnin: Lamtumirë, fëmijë!
Mua më vinte keq për ikjen e tyre,
për pamundësinë që t'u shtrëngoja dorën
a t'u thoshja së paku një fjalë të mirë.

Trungjet digjeshin, bëheshin prush i kuq,
vatra kuqëlonte si një diell.
Unë thithja erën e mirë të drurit që digjej,
pa u frikësuar nga ulërimat e veriut,
nga lulet e akullta të natës dimërore...
Asnjë lule s'kam dashur në jetën time
sa këto lule të kuqe të vatrës —
lule që më ngrohin gjithmonë.

D y d u a r

Shoferit Azem Madani

O, duart e tua të shtrënguara mbi timon!

Duart e tua të zgjatura drejt jetës,
të zgjatura drejt agimit dhe drejt dritës
si rrugët e gjera të një kantieri të madh...

Ato ditë e ato net binte shi me dëborë.
Binin mbi male shumë pritje e shumë ngazëllim
ato ditë e ato net.

Lumenjtë e shkumëzuar zbrisnin nga bjeshkët
si grigja të bardha me këmborë dallgësh
dhe sillnin me vete lajme të reja, të padëgjua —
lajme me vezullime e ngrohtësi dritash...

Të pafjetura ishin rrugët, makinat
që rendnin nëpër rrugë

dhe sillnin lëndë ndërtimi për kantieret e Fierzës,
dhe sillnin punëtorë nga veriu e nga jugu
ato ditë e ato net.

Ti ishe me duar të shtrëguara mbi timon.
Boria e zisit tënd si zog i bardhë
trokiste në dritaret tona
ato ditë e ato net.

Ti kishe në sy diejt e njëzet e gjashtë pranverave
(ashtu si unë)
e kishe në sy imazhe pranverash që do të vinin,
e kishe në buzë fjalë të mira që s'arrite t'i thuash,
e kishe në gishta përkëdhelje të padhëna...

E kishte për pëllëmbët e tua
kaq duarshtrëngime të ngrohta shokësh,
copëra minerali, kallinj të pakorrur, lule të
pakëputura.

Dhe këngë që prisnin mbi telat e çiftelisë
kishte për duart e tua...

Ti tani je i tëri heshtje —
Si të gdhendura në strall ngjajnë fytyra jote e qeshur
dhe dy duart e mëdha që i binin borisë
në hapësirat e mëngjeseve.

Një ditë do të sillje me makinë të fejuarën tënde
dhe nëna do të të priste në oborr
me një kopsht kumbullash të lulëzuara në fytyrë,
dhe babai me një diell maji në sytë e tij
do të të priste...

Katër ditë e katër net me duar mbi timon
përmes shiut, përmes lodhjes, përmes pagjumësisë —
sytë e tu përmes territ.

Duart e tua të zgjatura si një urë dashurie
drejt shokut që kishte mbetur në rrugë,
duart e tua lidhin zemrën me dhimbjen
e krenarinë me ty...

Duart e tua mbetën të ngrira mbi timon
në rrugën e gjerë të këtij kantieri të madh.

O, duart e tua të zgjatura drejt dritës!

Sot

telat e çiftelisë ngjajnë si rrugë me dëborë
ku oshëtijnë autokolonat. Dal në dritare
dhe dëgjoj si drithërohen hapësirat e mëngjesit,
dhe e di: atje është patjetër boria jote,
midis mijëra duarve janë edhe duart e tua
bashkë me duart e vëllait që mban timonin tënd,
me duart e shokëve që hapin themelet e digës...

Duart e tua janë bashkë me duart e nënës
që shtrëngon pranë zemrës letrën e Enverit,
me duart e nipit që shfleton abetaren,
me duart e mia që lëvizin penën.

O, duart e tua pranë duarve tona!

Duart e tua si dy lulëkuqe të çelura
në brigjet e këtij nëntori.

1971

Një fëmijë

Vështron përtej dritares
plepat, qiellin e rimtë;
fytyra e tij e pikëlluar —
muzg i vrenjtur dimri.

E jashtë është pranverë,
jashtë cicërojnë zogjtë!

Zëra fëmijësh që luajnë,
zëra rrëkesh e livadhesh,
shushurima gjethesh futen
në dhomën e kyçur nga jashtë.

E jashtë është pranverë,
jashtë cicërojnë zogjtë.

Bëhen rrëmujë shkronjat e numrat
si thnegla të trembura,
fëmijës i dhembin gishtat
duke shtrënguar penën.

E jashtë është pranverë,
jashtë cicërojnë zogjtë.

Prindërit mburren për dhjetat,
për karrierën e tij ëndërrojnë;
faqja e librit mbufatet
nga pikat e lotëve...

E jashtë është pranverë,
jashtë cicërojnë zogjtë.

POEMA

E bardha vjeshtë!

Të fryrë i ke gjinjtë sivjet,
vjeshta ime e bardhë,
si ajo nusja e shëndetshme
që ka lindur binjakë.

Kokrra mollësh të kuqe
varen nëpër degë,
kokrra ftonjsh,
bistakë të bruztë e të praruar,
kokrra të çara shegësh...

Prej tyre pikon musht,
gjaku i kësaj toke, djersa ime e kthjellët,
siç pikojnë qumësht
gjinjtë e nuses së shëndetshme,
kur i kapin me duar vogëlushët.

Bulon qumështi yt
jetëdhënës
nga kokrra e kallirit të njomë,
që e shtyp midis dhëmbëve...

Si fëmija që shkrihet në gaz
duke pirë gji,
më qesh fytyra sot
midis frutave, kallinjve,
moj vjeshtë e bardhë,
mëndeshë e të gjitha stinëve.

Edhe pëllëmbët e mia,
edhe sytë e mi,
edhe zemra ime
janë kupa të mbushura,
grunarë të mbushur plot
me të korrat e tua.

* * *

Ti më ke parë dikur,
e bardha vjeshtë,
duke i numëruar dhimbjet e mia
me gjethet e tua të verdha.

Ti më ke parë dikur
duke i numëruar lotët e mi të hidhur
me pikat e shiut tënd të ftohtë
që qullnin supet e mia,
supet e kërrusura të kohërave.

Ti më ke parë dikur,
vjeshta ime e bardhë,
duke i krahasuar ëndrrat e mia
me zogjtë e tu të lagur e të mardhur,
që klithnin e zhdukeshin në muzg.

Kështu klithnin nëpër vite
ëndrrat e mia të shuara!...

Vjeshtë, vjeshtë e bardhë,
s'më pate ngopur kurrë me ëndrra,
s'më pate ngopur kurrë me bukë.

Por ti nuk ishe fajtores,
as shiu yt nuk ishte,
madje as vetëtimat dhe rrufetë e tua
që digjnin horizontet
dhe copëtonin qiejt,
fajtores nuk ishin...

Drithërat thithin lëngun e tokës
e bëjnë bukë.

Pemët thithin shira e rreze
e bëjnë fruta...

Ti,
vjeshta ime e bardhë,
thithe gjakun që derdhën shekujt
dhe bëre festa të kuqe —
festa që rrezëlijnë midis ditëve
si lulëkuqe ndër grunjëra...

28 Nëntori —
Dita e Flamurit,
vetëtimë e kohërave.

8 Nëntori —
Themelimi i Partisë,
farë e gjithë të korrave.

29 Nëntori —
hark triumfi
me ëndrrat e dëshmorëve...

Mbi këtë tokë të përtërirë
sa gëzime do të reshje
moj vjeshtë e bardhë,
stinë e kongreseve!

Do të mugullonin
në hapësirat e ditëve
drurë të blertë, madhështorë:
festa e poezisë,
festat e uzinave,
festat e vjeljeve e të korrjeve,
Festa e Dritave...

Festa të reja
do të lindin nesër,
por rrënjët e gëzimit
te gjaku i të rënëve
gjithnjë do t'i kesh,
gjithnjë do t'i shtrish,
e bardha vjeshtë.

Te mendimi i ri,
te djersa e kthjellët,
tek ëndrra e bukur
rrënjët do t'i kesh...

Rrënjët e tua —
rrënjë sulmesh, betejash,
rrënjë drithërash, hardhish,
rrënjë dritash, poemash
gjithnjë do t'i kesh
te viti '41, te muaji nëntor
dhe te data 8.

Stina ime gazmadhe,
e bardha vjeshtë!

* * *

Gështenjat kanë hapur eshkat,
sikur thonë: Eja na mblidh!
Sikur më buzëqeshin.

Kokrrat e arrave më bien mbi supe,
sikur më qëllon dikush miqësisht
e më thonë:
Eja na mblidh, o i lumtur!

Mollë të verdha,
mollë të kuqe
si mijëra hëna dhe diej
midis degëve ndriçojnë,
përflakin muzgun.

Nga kumbullat e pjekura, të kaltra
fshatrat kundërmojnë
mjaltë
dhe lëmenjtë e drithit,
si lëmenj dielli,
zbardhëllojnë midis arave...

Në shtëpitë e gurta
mushti i rrushit zien,
zien mushti i kumbullave.

Dolli dasmash
gurgullojnë brenda tyre,
vjeshta ime e bardhë.

* * *

Ti e sheh që po qesh,
siç qesh në degë një shegë e çarë —
gazi më vërshon nga zemra,
nga buzët e nga sytë,
moj vjeshtë e bardhë.

Po, vjeshtë, nuk ta fsheh:
shkak je edhe ti,
shkak
është edhe kjo vajzë!

Ka këputur dy kokrra rrushi të zi
nga bistakët që vjel në vreshtë
dhe i ka vënë në sy.

Ka këputur dy mollë të kuqe
nga dega më e lartë
dhe i ka vënë në faqe.

Ka këputur
një mëngjes me diell
dhe e ka vënë në buzë...

O vjeshtë, vjeshtë e bardhë,
zemra ime bëhet zog,
kur e takoj atë vajzë!

* * *

Mbrëmë po vija nga fusha.
Bistakët e yjeve vezullonin në qiell
si bistakë rrushi
dhe kulloshtër drite pikonte
Udha e Qumështit...

Mbrëmë pashë në një brinjë
dy hije të kërrusura:
një burrë dhe një fëmijë.

Burri mbështetej te fëmija
dhe diçka i pëshpëriste,
diçka të padukshme
i tregonte me gisht.

Burri që pëshpëriste në muzg
i tregonte të birit ish-pronën e tij,
vendin e sinorëve të shkullur.

Mundohej të ngulte prapë
në vetëdijën e fëmijës
hunjtë e zinj të gjerdheve,
gurët e kufijve...

Po, vjeshta ime e bardhë,
ende s'janë tharë rrënjët e vjetra të pronës,
ato ende mbahen
si rrënjët e ferrave të prera
që fshihen nën tokë, —

Por ne s'i harrojmë.

Po të ngriheshin prapë nga toka
gurët e kufijve të vjetër,
do ta helmonin pjellorinë tënde,
lumturinë time do ta nxinin
gurët-lugetër...

Por ne s'i harrojmë,
ne nuk flemë.

S'i harrojmë kurrë
pishtarët e kobshëm që na dogjën të lashtat,
shojet e ushtarëve të huaj.

S'e harrojmë kurrë
mundësinë e kthimit në lugetër
të sinorëve të dikurshëm...

Ne nuk flemë.
ne të ruajmë ty
si nëna që ruan ferishten në djep,
si qerpiku që ruan syrin,
e bardha vjeshtë.

* * *

Ndiej si rritet çdo ditë,
vjeshta ime e bardhë,
kjo pemë e re për ty.

Poemë e ngarkuar
me mollë e rrush,
me lëmenj plot drithë,
me vargje që pikojnë musht.

Poemë me dolli dasmash,
me të qeshura nusesesh...

Shtohen vargjet
si kokrrat e mollëve,
si lëmenjtë e drithit
strofat shtohen.

Gëzimin e ditëve të tua,
pjellorinë tënde
nëpër to e mbledh.

Edhe e qeshura e një vajze
(thelë e sapoprerë molle)
aty është patjetër.

Vargje të reja mugullojnë
në zemër, në buzë
siç mugullojnë në ara
farat e reja të grurit...

Të pafundme janë gëzimet tona
si të korrat në arë,
si bistakët në vreshtë.

E pafundme është poema jote,
e bardha vjeshtë.

1982

Z ë r a t

As tinguj brirësh majë ledheve, as zëra njerëzish
te dyert
nuk e lajmërojnë këtë mesditë ardhjen tonë
te kjo qytezë e lashtë e mikpritëse ku dikur
bujtën karvanarë, fyelltarë dhe aedë... Ajmé!
Vetëm heshtja rri pezull mbi gurët e ledheve të
rrënuara,
mbi shkëmbinjtë, lisat dhe barin, mbi planimetrinë
e shtëpive
te kjo qytezë e lashtë, e vdekur... Qytezë pa dyer.

As tinguj brirësh majë ledheve, as zëra njerëzish
te dyert...
Mure të shembura, troje dhe vatra me myshk e
me bar.
Këtu shkelën dikur shputat e buta të njerëzve
që u kthyen të lodhur nga puna a nga lufta.
Këtu u dashuruan, u puthën, lindën fëmijë... O, më
jehojnë në vesh të qarat e të sapolindurve!

Këtu bënë ksodhin e gjyshërve dhe të etërve të
vdekur.

Këtu qeshën dhe qanë, provuan çaste dëshpërimi
dhe triumfi...

Tani rriten vetëm lisa të mëdhenj e të moçëm,
me rrënjë të mbërthyera si kthetra midis gurëve
dhe hardhjet rreziten në diell — nën po atë diell
që e panë sytë e atyre që s'janë më!

Te këta lisa majë kodrës, në fund të qytezës
u ranë brirëve për dasma, për të kremtuar ditën e
Panit,

në netët me hënë u ulën të rinjtë e dashuruar,
fërgëlluan nga pëshpërimat e erës dhe nga drita e
hënës. —

O, si të mos dëgjosh psherëtimat, fjalët, të qeshurat
dhe rrahjet e zemrave të tyre!

Me degët e gjelbëruara të lisave të dikurshëm
këtu kurorëzuan ballin e përgjakur të trimave,
kurorëzuan fyelltarin më të mirë, aedin që këndoi
poemën më të bukur...

Ku janë zërat e tyre, ngazëllimi i syve, duartrokitjet?
Të gjitha janë tretur në ajër, te kjo heshtje mesdite
siç treten bubullimat e vetëtimat e një shtrëngate
të madhe,

ngjyrat e ylberit dhe pikat e shiut që bien nga
gjethet
tek avujt e tejdukshëm që ngrihen nga toka, te
retë e bardha.

As tinguj brirësh majë ledheve, as zëra njerëzish
te dyert...
Qytezë e lashtë, e pagojë... gjithçka mund të heshtë,
por s'mund të heshtë për asnjë çast nata jote
e fundme,
s'mund të heshtin tingujt e vonuar e të kotë të
brirëve,
pasi dyert e forta prej bingu qenë hapur... Ajmé!
Tashmë pishtarët e armikut po digjnin shtëpitë,
burrat rrëmbenin përgjumësh shpatat, heshtat,
mburojal,
gratë rendnin jashtë flokëlëshuara me foshnjat në
duar.
Shtëpitë rroposeshin, të vrrarët mbeteshin në ledhe —
O, ç'rrapëllimë skëterre te kjo natë që të djeg
bebëzat!

Një pitos i lashtë, i mbushur me grimca të zeza —
grurë i bërë thëngjill që s'arriti kurrë të bluhet,
farë që s'njohu gëzimin e të mbirit, farë e shndë-
rruar në mumje:..

Megjithatë prapë u gjet dikush që bashkë me
fëmijën

shpëtoi nga djegia edhe pak farë gruri,
për ta hedhur në arë kur të vinte koha e mbjelljeve.
Një shigjetë e ndryshkur, si e mbështjellë me gjak
të mpiksuar...

Ja, trupi i shtrirë përtokë si përpëlitet nga dhimbjet,
me këtë shigjetë të ngulur diku në kraharor a në
shpatull,

currili i gjakut të ngrohtë rrjedh nga varra
tinëzisht. —

O, si mund të mos e dëgjosh në heshtjen e kësaj
mesdite?!

Qytezë e lashtë, e rrënuar, disa herë kam ardhur
te ti

duke thënë me vete: Po shkoj të rri pak me
gjyshërit!

Dhe nuk e di pse ndiej mall të të shoh nganjëherë,
të ngjitem në majën e lartë të shkëmbit ku je
mbështetur,

ku djem dhe vajza të kohës sime kanë gdhendur
emrat e vet

jo si epitafë, por si në një regjistër të gurtë lindjesh.
Qytezë e lashtë, e rrënuar... në njëfarë mënyre edhe
ne jemi banorët e tu!

Kam ardhur të vë dorën te muret me gurë të latuar,
të tremb hardhjet që rreziten, gjarpërinjtë kalimtarë

(kurrsesi kjo qytezë s'mund t'u përkasë vetëm
zvarranikëve!)
të dëgjoj zogjtë e dashuruar që këndojnë nëpër degë —
seç ka diçka të veçantë kënga e tyre mbi këto rrënoja!
Të dëgjoj të fshehtat e dhimbshme të gurëve...

As tinguj brirësh majë ledheve, as zëra njerëzish
te dyert...

Qytezë e shkretuar që hesht, pa ty
diçka do t'i mungonte kësaj hapësire dhe kohe,
fshatrave me shtëpi të bardha midis kumbullave të
lulëzuara,
ku ngjitet tymi i kaltër nga vatrat e ndezura,
fushave të mbjella me grurë, vreshtave që mbulojnë
kodrat
dhe qytetit të ri atje tej me pleq e fëmijë,
me rrugë të gjera, sheshe, statuja dhe tymtarë
fabrikash...

Qytezë e lashtë, e rrënuar... heshtja jote
oshëtin brenda nesh si një kor i lashtë tragjedi,
porosi që shpërthen nga gurët e përcillet nëpër kohëra:
Ata që rrënojnë qytete dhe vërsulen natën mbi ta
ende nuk janë zhdukur, énde kërcënojnë qytetet që
flenë
me pishtarë të rinj, më të tmerrshëm!

Vallja e flakëve

**Bytyçit e Borovës
që i dogjën nazistët**

Flakët duan ta djegin zërin tim,
ninullën time te djepi,
biri im i vogël —
zog dashurie dhe jete.

Kreshpërohen flakët,
rreth meje ulërijnë,
por zërin tim s'mund ta djegin,
biri im!...

Po ia lë zërin tim ahut
ta bëjë bisk të gjelbër.

Po ia lë zërin tim flladit
ta bëjë pëshpërimë gjethesh.

Po ia lë zërin tim kroit
ta bëjë fiskajë të bardhë
e t'i njomë buzët e tua të rreshkura,
o biri im i vogël —
zog i djepit të djegur.

Po ia lë zërin kohës sime
të mos jetë kohë pa zë.

Po ia lë zërin tim erës së malit
të flasë me ty, vogëlush,
t'i flasë kohës sate...

O, zëri im që bie erë shkrumb!

* * *

Ata erdhën në të gdhirë.

Mbaje mend:
ata erdhën tinëz, biri im,
kur njerëzit po shihnin ëndrrat e fundit
të atij mëngjesi.

Ëndrra të thjeshta e njerëzore
si ëndrrat që shihja unë për ty:
duke të vënë pushkën e gjatë në krah,
duke të nisur me dhen te bjeshkët me borë,

duke të përçafuar ditën e dasmës sate,
biri im i vogël.

Përditë të përkundja e ëndërroja,
e përditë të këndoja te djepi:

⊙ nina-nin djepin me sanë,
ti m'u rritsh si bima në arë!

Nin-nino djepin me dushk,
të martoftë nëna me njëqind krushq!...

Të përkundja, bir, e të këndoja
dhe kulla e gurtë oshëtinte nga djepi yt,
dhe kulla e gurtë qante e qeshte me ty,
dhe unë të rrija te kryet e djepit
me një ninullë të re në buzë —
ëndërroja për ty, zemëro,
si të gjitha nënat
që përkundnin djepet në kulla.

* * *

Mbrëmjeve
mbi kodrat e rrumbullakta ngrihej një hënë e kuqe
si e lyer me këna.
Vajzave të reja

u mblidheshin në cep të syrit bula lotësh.
Në bistakët e pjergullave fryheshin kokrrat e
rrushit
dhe në degët e përkulura kuqeshin mollët —
mollët kuqëlusha si faqet e tua, biri im.
Nënave dhe etërve u sillej në kraharor
një zog i hutuar gëzimi,
si zogu i mbyllur në kthinë që kërkon dritaren...

Po vinte stina e të korrave,
stina e dasmave.

Në oborret dhe pragjet e kullave prej guri
të moshuarit mprihnin drapërinjtë
me sy të mbushur me tymnajë luftërash,
me sy të mbushur me lëmenj e sofra,
me sy të mbushur me pishtarët e ndezur të
dasmave,
me sy të mbushur me shamitë e valles së brumit,
të valles së gojfiltit e të valles së sokolave.

Të moshuarit mprihnin drapërinjtë
që vezullonin në duart e tyre si hënëza të reja,
si krahë lejlekësh në fluturim.

Djemtë e tyre luftonin në male,
biri im...

Mprijnin drapërinjtë të moshuarit:
donin bukë djemtë që luftonin për lirinë,
për ëndrrat
dhe për dasmat e kullave.

Donin kulaç të grunjtë dasmat
që ta ndanin bashkë dhëndri dhe nusja
ditën e parë të martesës,
sikur të ndanin midis tyre
një diell.

Donin dasma kullat tona të lashta
të mos mbinte bari në pragjet e gurta,
të mos pushonte në to përkundja e djepeve,
të mos mbulohej zjarri me hi,
të mos mbeteshin pushkët e varura pas dere,
biri im, biri im.

Stinët e kullave tona
nuk mbetën kurrë
pa të korra dhe dasma...

Djemtë luftonin,
të moshuarit mprijnin drapërinjtë
nëpër oborre dhe pragje.

Dhe hëna e kuqe
mbi kodrat e rrumbullakta ngrihej në mbrëmje
si e lyer me këna —
sytë e vajzave të fejuara mbusheshin
me një ndriçim të dridhshëm
si dritë hëne,
brenda kurmit u gurgullonte një gëzim i drojtur
dhe në faqe
u pikonin bula lotësh.

Ato u linin lamtumirën bjeshkëve ku kishin
veruar,
erës që fishkëllin në pisha, gurrave, gjollëve
dhe shamitë e bardha e të verdha silleshin rreth
tyre
si fluturat rreth pemëve të lulëzuara...

Zemra e tyre dridhej si defat që binin,
si hëna mbi ujëra.

Një javë më parë, biri im,
ishte martuar Sokoli, djali i Ujkanit,
që ua prishte mendjen bareshave
me fyellin e tij.

O, si oshëtinte atë ditë fshati, si oshëtinin
kullat e gurta midis mollëve
kur u nis vargani i krushqve
për të marrë nusen e Sokolit!

Krushku i parë
mbante në dorë flamurin kuqezi
me një mollë të madhe, të kuqe në majë të shtizës.
Pas tij vinte oghiçi me brirë të gjatë e të dredhur
me dy mollë të mëdha e të kuqe në majë të
brirëve.

Me fytyrë të qeshur, të mbuluar me djersë,
lodërtari i binte tupanit
dhe të dukej sikur po i binte vetë diellit,
që ishte ngjitur mbi kodrat e rrumbullakta
me bush e shqeme të kuqërremta,
ku fluturonin kryeartëzat e grizhlat
e pëllumbat e egër...

Sokoli ndenji me nusen vetëm tri net.

E la tufën e dhenve e fyellin,
e la nusen në kullë,
u ngjit në male ku luftonte ati yt
dhe vuri në ballë yll të kuq,
biri im, biri im.

Ata erdhën tinëz atë mëngjes,
e rrethuan fshatin tonë që po flinte
dhe mbante vesh krismat që vinin nga malet,
siç dëgjon të rrahurat e forta të zemrës së tij
njeriu që pret dikë të dashur.

Shihte në ëndërr atë mëngjes fshati ynë
vetëm lirinë duke ardhur mbi kalin e maleve
si një nuse,
vetëm lëmenj e dasma
dhe shumë djepe që tunden, biri im.

Ata kishin të gjithë helmata dhe kryqe,
lëviznin nëpër mugëtirën e agsholit
si një varrezë e shkukur,
sikur mbanin në kraharor kryqet e varreve të tyre.

Ua vunë zjarrin kullave tona të lashta
njerëzit me kryqe dhe automatikë të zinj...

Dhe kullat tona u ndezën,
o bir, të gjitha kullat e fshatit morën flakë
si pishat kur i gjuan rrufeja!

Ne shikonim të shtangur atë valle flakësh
që kreshpërohej rreth nesh,

vërshonte e ulërinte nëpër lagje
si kuçedër që përpinte drithëra, pemë, shtëpi,
njerëz...

Shikonim përmes flakëve, biri im,
ushtarët që na vështronin gjakftohtë
me skërmitjen e ujkut
dhe me sytë e orlit!

* * *

Lodërtari

u hodh nga kati i dytë i kullës së ndezur,
duke marrë tupanin me vete.
Lodërtari nuk kishte fëmijë
dhe gjënë më të dashur kishte atë tupan,
biri im.

Vrapoi lodërtari nëpër kopshte, ara e përrenj
me tupanin krahëqafë,
duke i rënë aq fort sa s'i kishte rënë kurrë
në asnjë dasmë,
duke i rënë e duke vrapuar,
duke vrapuar e duke i rënë:
Hej, zgjohuni, zgjohuni, zgjohuni!
Thërriste tupani i tij
në atë mjegullinë agsholi.

I binte tupanit lodërtari
dhe rreth tij kreshpërohej
kuçedra shumëkrerëshe,
vallja e kobshme e flakëve...

Ata e qëlluan lodërtarin majë një kodre
me bush e shqeme të kuqërremta:
lodërtari u rrëzua, ra në ije
me tupanin që i varej krahëqafë si një diell. —
Currila gjaku rrodhën nga plagët e tij,
rrodhën nga të çarat e tupanit të shpuar
si currila gjaku tingujt e valleve
në hapësirën e atij mëngjesi.

Ata e vranë lodërtarin
që ta digjnin tërë fshatin tonë,
të digjnin ëndrrat, vallet, fëmijët...
Të digjnin dasmën tënde,
dasmat e moshatarëve të tu,
biri im, biri im!

* * *

Ata erdhën në të gdhirë...

Rrezet e para të diellit që ranë atë ditë
u ngatërruan nëpër flakët e kuqërruara,

u bashkuan
me zinë e shkrumbit, të thëngjijve, të hirit.

Dita u bë natë nga tymi i zi,
nata që erdhi pas saj
u bë ditë nga flakët:
o bir, tymi u ngjit deri në qiell,
u ngjit flaka në majë të malit!

U përcëlluan xhufkat ngjyrë vishnje të misrave,
u përthanë kokrrat në veshulët e pjergullave,
mollët e kuqe u nxinë
e ranë nga degët,
ikën të tmerruara kryeartëzat, grizhlat e
pëllumbat e egër

nga çerdhet e drurët,
ikën bletët e trembura nga zgjojet,
ikën bulkthat nga arat,
iku Roja e Trollit nga kullat,
iku gjithçka që ishte e gjallë e që mund të lëvizte,
për të shpëtuar nga flakët.

Ikën, ikën, ikën...

Megjithatë shumë vetë u dogjën, biri im,
u dogjën vajza që s'arritën të bëhen nuse,

u dogj paja e tyre,
u dogj nusja e Sokolit me një javë nusëri,
u dogjën nuse që prisnin foshnjat e tyre,
u dogjën këmisha të vogla e djepe fëmijësh,
u dogjën magje, fyej e lahuta,
u dogjën drithërat që s'arritën të bëhen lëmenj,
u dogjën parmenda e doreza drapërinjsh
nga ato flakë që më ndanë prej teje,
biri im, biri im!

Ata ikën duke lënë prapa klithma,
duke lënë prapa gjak të mpiksur mbi gurë,
duke lënë prapa oborre dhe ara të nxira
dhe mendonin — siç menduan të gjithë ata
që erdhën këtu
me urë në dorë —
se prapa tyre do të mbetej vetëm kuja,
zia
dhe hiri i ftohtë.

Ata mendonin se do të iknin
ashtu siç erdhën:
të pathyeshëm,
të tmerrshëm...

Te kodrat e rrumbullakta, biri im,
pushkët e partizanëve i qëlluan
në kraharor e në kryqe
dhe ata gjetën këtu
vdekjen e tyre.

Ende pa u shuar flakët,
pa u ftohur ende hiri i nxehtë,
jeta e fshatit tonë mugulloi prapë
si një pyll i ri
që mbin mbi hirin e një ahishteje të djegur.

Njerëzit grumbulluan trarë e gurë të latuar,
hapën themele dhe bënë llaç,
ngritën mure të reja ndanë rrënojave
e lanë dyer me harqe për të pritur miqtë,
e lanë shumë dritare për të hyrë dielli,
lanë edhe frëngji për të qëlluar dushmanin
ngado që të vinte...

Në pranverë mbi hi mugulloi bari,
në arat e mbjella mbinë drithërat,
në hardhitë e moçme biskuan lastarët,
shpërthyen lule në pemët e zhuritura.

Në qiellin e fshatit brofnin dallëndyshet,
prisnin me gërshërët e bishtit të tyre
shiritat e ylberëve.

Fëmijët prisnin degë shelgu e bënin bilbila,
ndiqnin në fusha
fluturat e bardha e të verdha
dhe nga të qeshurat e tyre oshëtinte fshati,
bleronte e çelte lule zemra e njeriut
që kishte kapërcyer vdekjen!

* * *

Partizanët erdhën nga malet
dhe fshati u mbush me yj të kuq,
u mbushën vatrat me fjalët dhe të qeshurat e tyre
si një pyll ku gurgullojnë rrëketë
një mëngjes prilli.

Yt atë të kapi në duar
e të ngriti hopa.
Pata frikë mos të përplasej kryet në qiell,
kaq lart të ngriti, o bir,
e ti qeshje, qeshje!

Të rroku e të puthi aq shumë yt atë
atë ditë.

Unë e dija se ai të rrokte e të puthte,
të puthte sytë, ballin, flokët
edhe për mua, vogëlush...

kam ecur me hapat e tu,
kam parë me sytë e tu
dhe kam qeshur me buzët e tua,
biri im, biri im.

Të kam përcjellë e fundit
kur je nisur për në shkollën e lartë.
Të kam pritur si drurët midis erës dhe shiut
te kodrat e rrumbullakta
dhe të kam përqaftuar e para kur je kthyer,
biri im syditë!
Mollët kuqeshin në degë.
Bujqit mprihnin drapërinjtë
nëpër oborre dhe pragje.
Kullat e gurta oshëtinin
nga tupanat e dasmave,
shamitë e bardha e të verdha
dridheshin në erë
dhe hapat e dasmorëve rrihnin truallin
në vallen e sokolave,
në vallen e gojfililit e në vallen e brumit...

Biri im,
natën e dasmës sate
në sofër ka qenë një vend i pazënë
dhe në rrethin e valles
ka pasur një hapësirë të zbrazët

për duart e mia
dhe kanë qenë atë natë duart e mia, biri im,
në të gjitha vallet që u kërcyen.

* * *

Biri im syzgjuar,
biri im i madh:
ende s'ka pushuar në botë
vallja e flakëve.

Vallja e flakëve që dogji fshatin tonë,
trupin, fytyrën dhe duart e mia
mbi tokë vërtitet,
vërtitet mbi detra...

O, prushi i tyre
prapë m'i djeg eshtrat!

Biri im, ende bredh nëpër botë
njeriu me kryq e automatik të zi,
njeriu me skërmitjen e ujkut
dhe me sytë e orlit.

Ai mund të buzëqeshë, biri im,
edhe ty mund të të buzëqeshë,
në buzëqeshjen e tij është vezullimi i flakëve,
hiri dhe ashti i djegur...

Por unë nuk jam vetëm hi,
megjithëse kam një grusht zjarr
në vend të mollëzave të mia.

Nuk jam klithmë e largët
që humbet nëpër vite.

Biri im, zëri im,
zëri i një kohe
që s'mund të digjet.

Biri im,
lastar i jetës sime.

Me kulmin te dielli

I

E kam ngritur Kullën time në këtë skaj të Evropës
majë maleve, midis grykave, ndanë deteve,
të gurtë e kam bërë të mos e shembin stuhitë,
gjer te Dielli e kam ngjitur të mos humbë në mjegull,
thellë në shkëmb e kam ngulur të mos e lëkundin
erërat që dynden
në këto mote të sërta...

Në tokën time ndrit koha e Diellit,
çel në bebëzat e mia lulen e madhe të dritës,
çel lulen dhjetëpetalëshe të duarve të mia,
çel lulet e drithërave,
çel lulet e zjarrta të metaleve, lulet e kaskadave,
lulet e dashurive, lulet e qëndresës
dhe lulet e breznive

të mbushet trualli im me gjelbërimin e të mbjellave,
me të korra dhe gëzime të mbushen stinët.

Rreth Kullës sime vërtiten lukunitë e erërave,
ulërijnë, hakërrohen, buzëqeshin...

Por derën time erërave ua kam mbyllur,
erërave të acarta dhe erërave të thata,
të mos hyjë tek unë gërryerja e tyre,
të mos hyjë rrëmuja dhe makthi.

Erërat e kanë ndërruar shpesh vrullin e drejtimin,
kanë ndryshuar fytyrat e emrat e zërat,
por unë ua kam mbyllur derën e Kullës sime,
mbyllur ua kam që në vitet '44 —
i kam lënë hapur dritaret e vitet e mia
vetëm për frymën e dëlirë të popujve...

Kulla ime — tëbanë e Diellit,
tëbanë e shpresës dhe shtrojerë e gëzimit,
vështron gjakftohtë kërlëshjen tragjike të erërave,
zmbrops cingërimën dhe djegagurin e tyre,
mohon arkitekturën mortore të akullnajave e të
dunave

dhe vërshon rreze Dielli nëpër stinët e botës

Kulla ime e stralltë,

Kulla ime me themele gjaku,

Kulla ime me mure trimërie dhe bese

e me kulmin te Dielli.

II

Erërat vërshojnë mbi qiejt dhe çatitë e botës,
hyjnë e dalin nëpër dyert e shteteve
me vringëllima armësh e kërcëllima nofullash,
gllabërojnë pyje, drithëra, minerale, naftë,
vjedhin muskujt, gjakun dhe trutë e njerëzve
erërat pretare të dyerve të hapura...

Fryjnë e shfryjnë erërat, çirren, gjëmojnë, kapër-
thehen
të ndërsyera nga shqetësimi nervoz i kohës,
i kësaj kohe të mrrolur, me re, me rrebeshe.
Fryn era që pandeh se vran e kthjell, era
që djeg e rropos,
fryn era e dalë bese,
era që shpërndan farë kafkash, farë mashtrimesh e
mynxyrash,
era fqinje që gërvallet në patalokët e viteve
si lolo me fytyrë të ngërdheshur nga tërbimi...

Kulla ime përballë erërave i njeh mirë erërat,
nëpër shekuj ka provuar pabesitë dhe kobet e tyre.
Ka parë rrotull saj tymtajat dhe flakadanët e erërave,
orgjitë e përgjakshme mbi trupin e kombeve,
mbi trojet e vjedhura, mbi rënojat e shteteve.

Kulla ime ka parë vatra të fikura
që dyert i hapën dhe i mirëseardhën erërat.

Kulla ime ka parë kulme të rrëzuara
që u përgjunjën para dhunës së erërave.

Kulla ime ka parë kombe gjakhumbura
që besuan në besën e erërave.

Kulla ime e stralltë ka sfiduar
kafshimet e kobshme të erës së dalë bese.

Kulla ime me kulmin te Dielli
shumë erëra ka parë...

III

Fryn era e Kongresit XX,
retë e kundërrevolucionit mbulojnë qiellin sovjetik
dhe perëndon Dielli mbi Moskë,
nën kupolat e Kremlinit vezullon kafka e Hrushovit
si maska e lyer me grim e një loloje
dhe dy ikset e Kongresit të Njëzetë si gërshërë
vigane
presin shiritin e zi të përrurimit të tradhtisë,
zhdukën kufirin midis të kuqes e të bardhës...

Dy ikset e Kongresit të Njëzetë si kocka të
kryqëzuara
dhe sipër tyre kafka e lëmuar e Hrushovit —
shembëllim i globit të mbuluar nga akullnajat e
dëbora.

Përballë Kongresit XX — Enveri me grushtin e
shtrënguar,

me krismat e revolucionit në zërin e tij,
mendimet e tij të patundura si vargmalet,
barrikada të pakapërcyeshme përballë tradhtisë.
Shkëlqejnë nëpër natë katedralet si llambadhe të
ndezura

për rekuemin e amshueshëm të revolucionit,
gjëmojnë kambanat e Moskës
si kambanat e Natës së Shën Bartolemeut...

Ngrihet zëri i Enverit më lart se kambanat
dhe altoparlantët e Moskës:

Ikset e Kongresit XX janë kryqe të thyera,
rrezik i madh,
tradhti e madhe, popuj!

E dëgjojnë popujt
dhe lumenjtë e rrudhave vërshojnë në ballin e tyre
si Vollga dhe Rini, si Nili dhe Amazona dhe Misisipi
të mbushura me dallgë të shkumëzuara zemërimi...
Fryn era siberiane me mijëra kambana kishash në
qafë,

era që tallet me shamitë e zeza të nënave,
me vajzat dhe me djemtë e lavdishëm të nënave,
era që lëviz së prapthi akrepët e orëve,
që shpalos së prapthi historinë
e u shkim hisen e diellit popujve.

Hingëllin nëpër hojzat e topave dhe brirët e paqes
era që zhvarros të dënuarit nga revolucioni,
kufomat e tyre i kthen në statuja,
statujat e heronjve i bën copë-copë,
i vë flakën në errësi të trupit të Stalinit
dhe karriget e zyrave i shndërron në frone...
Fryn nga Moska era e Kongresit të Njëzetë,
Tetori kryqëzohet në ikset e tij si kryqe të mëdha
dhe ngjiren së thirruri erërat e Kapitalit:
Hosana!... Hosana!...

IV

Fluturojnë rreth Kullës sime pëllumba që gugatin
si pëllumbat e Zeusit në faltoren e Dodonës,
pëllumba me pendë të bardha që t'i lëbyrin sytë...
Fluturojnë pëllumbat nga perëndimi dhe lindja,
fluturojnë nga Sheshi i Kuq, nga Sheshi i Shën
Pjetrit,
fluturojnë nga kambanat dhe amvonat e kishave
dhe nga kupolat e pallateve të Gjenezës:

gu-gu, gu-gu gugatin pëllumbat
rreth Kullës sime
dhe unë dëgjoj: ku-ku, ku-ku!
zërin e vërtetë të erës-pëllumb.

Thonë se erërat qenkan mbledhur diku në veri
e paskan hapur koncilin e madh
për paqtimin e botës,
për të mbjellë paqe e siguri në lehët vullkanike
të meridianeve e paraleleve,
për të vendosur harmoninë e statukuonë
mbi rrëmujën, rrebeshet dhe kundërtitë e shekullit.
Dashkan erërat
e pandehin se popujt nuk e dinë
 që pinjojtë e tyre janë
gjakderdhjet
e agresionet,
e kriza... Dhe erërat
u bien daulleve të tendosura të horizonteve
me mësukën e raketave
e me thuprën e ullirit
shkarravitin qiejt me gjithfarë nënshkrimesh
duke marrë pozën e gjykatësit të madh,
të shpëtimtarit të madh
e të kampionit të madh
të paqes e të sigurisë
së botës.

Betohen erërat në emër të çarmatimit,
rrahin gjokset e tryezat me grushtet e tyre
presidenciale, kryeministore e diplomatike,
shkelin pllajat, stepat e rrafshultat
me tanket e tyre,
predikojnë miqësinë e lirinë e erërave
dhe ortakinë me erërat... E me buzëqeshje erërash
propozojnë traktate e blloqe
në emër të paqes e të lumturisë (postume)
të botës.

Dam-dum, dam-dum, dam-dum!...
Erërat u bien dauilleve të zeza të vdekjes,
u bien kabanave e marsheve funebre,
sokëllijnë nëpër udhëkryqet e patalokët e viteve
në emër të paqes
e të sigurisë!

V

Ato shpallin shtetdrethimin në trojet e tyre,
vënë në lëvizje dunat, akullnajat e mjegullat polare,
ndërsejnë horizonteve tanket e hordhitë,
priftërinjtë, spiunët, gjeneralët...
Meridianet përgjaken nga agresionet e erërave
dhe miliona njerëz mbeten pa liri,
dhe miliona mbeten pa bukë e pa strehë,

dhe miliona mbeten pa ditur ç'të bëjnë me duart e
tyre,
dhe miliona të tjerë shurdhohen e trullosen
nga krismat dhe shurukama e erërave.

Ulërin era që fryn prej tajgës e tundrës,
sjell me vete ngricën e Siberisë dhe cikhën e polit,
shqyen stinët dhe kufijtë e shteteve,
gërvisht me thonj ballin e rrudhosur të popujve,
gllabëron gradët e ngrohta të atmosferës së shekullit
dhe përplasjet si ortek në kufijtë e mi
ta gjunjëzojë e ta shembë Kullën time.
Kullën time të mbirë në shkëmb,
Kullën time të kuqe
e me kulmin te Dielli...

Dhe koha përgjaket
nga urrejtja dhe mallkimi i popujve: He t'u zhbiftë
fara!

Të xhumhistë rrufeja e t'i nxjerrtë korbi sytë,
moj erë e pabesë e tradhtisë!
Dam-dum, dam-dum, dam-dum...
Përplasja e erës në fytyrat e zemëruara të popujve,
përplasja e erës në fytyrat e bronza të statujave
dhe në konturet e tendosura të kufijve,
përplasja e erës pas dyerve, fasadave, flamurëve,
përplasja e erës pas viteve... Dhe përplasja

e grushteve të popujve
mbi erën demagogjike, mbi erën
renegate, mbi erën
kanosëse.

VI

Rreth Kullës sime shkrofëtin e hingëllin
era e thatë që fryn nga shkretëtira e Gobit,
kali i drunjte i Trojës u shndërrua në kalin fluturues,
mori formën e kalit mitologjik me tri kokë
që ngjeth kohën me hingëllimën e tij,
me trokun e tij të vërtikshëm e të papushuar,
në sy ka etjen e pakufishme të shkretëtirës,
valëvit nëpër qiej jelen e tij laragane
të njëqind luleve e të njëqind shkollave
përhap në partitë e zverdhura frymën e Lamës së
Madh
dhe rrëzon barrikada nëpër rrugët e botës...

Kali fluturues trikokësh kullot
fëmijëritë njomëzake të ferishteve që linden
në patalokët e erërave,
kullot liritë e shpresat e besimin e popujve,
pi gjakun e kuq të proletarëve,
shurdhon vitet me zhurmën e gongëve... Midis erërave

ngrihet zëri i Enverit më lart se gonget
dhe cimbalet e Pekinit:
Popuj dhe proletarë të botës,
hingëllima ogurzezë e kalit fluturues me tri kokë
është zëri i tradhtisë!

Trokon kali fluturues me tri kokë
përkrah kalit të zi të balozit të zi,
kapërcejnë oqeane, vargmale, kryeqytete, krahina
për të gjymtuar me thundrat vigane
stinët,
për të kafshuar me nofullat e zeza horizontet
dhe shtetet —
duke nuhatur me flegrat e hapura
duhmë gjaku, flakadanësh, rrënojash...

VII

Përplasen pas mureve të strallta të Kullës sime
erërat e Alaskës dhe erërat e Siberisë,
era e thatë e mortore e shkretëtirës së Gobit —
unë ndërtoj midis dimrit stinën time me diell,
ndërtoj ëndrrën e shembur e të rishembur të botës,
ngre lart Kullën time prej guri dhe drite,
gdhend me duart e mia historinë.

Në tokën time lulet rriten
dhe këto lule janë mugullim i djersës sime,
janë mugullim i Diellit
lulet e duarve të lira, të fjalës së çiltër,
qytetet punëtore me petalet e lagjeve të reja,
fshatrat e elektrifikuara që duken në mbrëmje
si kopshte yjesh në shpatet e maleve,
furnaltat dhe uzinat ku çel mendimi i ri,
hekurudhat, traktorët, fontanat e naftës,
kallëzat ku bëhet buka e të gjitha ditëve,
festivalet, statujat, romanet,
e qeshura e vogëlushëve dhe e qeshura e të mo-
shuarve
dhe vetë ditët që marrin formën e luleve,
lule që sfidojnë erërat e acarta e të thata,
lule të antibllokadës.

Jehon zëri im në zemrat e popujve,
siç jehon zëri i popujve në Kullën time,
zëri i tyre i vendosur, i ngrohtë, solidar.
Zgjatën drejt meje duart e tyre vëllazërore.
Kulla ime me kulmin te Dielli nuk është vetëm
dhe s'ka asgjë në botë më të shurdhët,
më të pathemeltë e më vetmitare se erërat...
Kulla ime është mohimi i vetmisë
dhe Dielli i saj i përket rruzullimit.

VIII

Në tokën time lulet rriten
për t'ia shumëfishuar lulëzimin jetës sime
dhe në horizontin e vështrimit të Enverit
të gjitha rrugët e dinë se ku shkojnë,
të gjithë hapat e të gjitha duart nuk kanë lodhje,
të gjitha ditët agojnë të bukura.
Në Kullën time bie sahati i Diellit,
shënon me tiktaket e tij vdekjen e erërave,
shënon orët e mëdha të historisë, orët e revolucioneve
mat kohën e popujve...

Kumbojnë mbi rruzull hapat e rëndë të popujve që
ecin,
dridhen qiejt nga grushtet e mëdha të proletarëve
dhe vërshon kontinenteve flaka e kuqe e revolucionit
si shpërthimi i purpurt i agimeve,
shkrin topat, raketat dhe kambanat e erërave,
shkrin skeptrin në duart e shahut,
shkrin mikrofonin të buzët e presidentit,
shkrin helmetat mbi kafkat e mercenarëve,
shkrin tiarën mbi kokën e papës,
shkrin monedhat në kasat e bankierëve,
shkrin rezervat e arit dhe rezervat e plumbit,
shkrin harqet e triumfit, monumentet e mbretërve,
kryqet e thyera dhe kryqet e hekurta

të erërave...

Përsëri i kthen në metal të pastër
për të derdhur shinat dhe statujat e nesërme.

Buqet revolucionit dhe djeg
ikonat, çeqet, ultimatumet, traktatet... Djeg
planet dhe hartat e luftërave
mbi tryezat e gjeneralëve... Djeg
biblat, doktrinat, poetikat,
maskat, stemat, parukat
kurorat me dafina
dhe testamentet e vjetra,
shndërrohet në nekropol plot grahma, tym e hi
babilonia e erërave.

IX

Kulla ime është bastion i Diellit,
është bastioni i parë dhe i paepur i qëndresës
kundër rrëmetit dhe ringjalljes së erërave,
nposht rrethimet dhe kryqëzatat e erërave,
zmbrajs erërat që therin më shumë se bajonetat,
shemb mullinjtë me erë të demagogjisë së tyre,
zmadhon vitet, kapërcen shekujt,
zgjeron rrezatimin e dritës së saj,
Kulla ime e ngulur në zemër të globit,
Kulla ime e kuqe

e me kulmin te Dielli...
Në tokën time lulet rriten.
Erërat sokëllijnë e buzëqeshin
rreth Kullës sime,
por derën time ua kam mbyllur erërave,
mbyllur ua kam që në vitin '44,
të mos ma vjedhin ajrin tim e bukën time,
të mos m'i vjedhin lulet e kuqe të gjakut tim
e zogjtë e bardhë të fjalëve të mia,
të mos ma vjedhin emrin e të nesërmen,
të mos ma vjedhin ngrohtësinë e dritën e Diellit
e dashurinë për Diellin,
ua kam mbyllur derën time erërave
përjetësisht
e do të rrezatojë përjetësisht Kulla ime
DIELL.

1973-1980

PËRMBAJTJA

Rrathët e lisit	3
Me ty ngjitemi, Parti	5
Një epitaf për Besnikun	7
Shkrirësi dhe zogu	9
Korrik	10
Dashuria e nënës	11
Tregimi i gjyshes	13
Në shkollën e mbrëmjes	15
Një poeti të ri	16
Në rrugë	18
Murana e fundit e gjakmarrjes	20
Fëmija me balonë	22
Vlorës	24
Kur i buzëqeshnim njeri-tjetrit	26
Mullarët e vjeshtës	28
Trëndafili që më solle në spital	29
Fyelli i Panit	30
Hijet	32
Ndjesi	34
Vendlindja	36
I kuq është dielli që perëndon në mbrëmje	38
Të pish në burim	40

Antiburokratike	41
Grerëzat	43
Në bregdet	45
Në 35-vjetorin e Brigadës XXV S	47
Matematika e trimërisë	49
Skicë për portretin e Ramë Sadrisë	50
Koha e kërkon njeriun me flatra	51
Kulla e braktisur	53
Vrasja e poetit	54
Në kështjellën e Krujës	56
Ruhuni nga e premtja e zezë, popuj!	58
«Humanizmi» i Amerikës	60
Kuajt e ekspeditës gjeologjike	62
Zanat e malit	64
Në pemëtore	65
Loja	66
Më erdhi në kantier letra jote	67
Flakët e dëborës	68
Mollëkuqja	69
Murimi real	71
Në fushim	72
Imazh i dhimbshëm fëmijërie	73
Njerëzore	75
Nëna dhe djali po ecnin nëpër shi	77
Persiatja e vreshtarit	78
Ai plumb ende vret	80
Ullinjtë e Ulqinit	81
Vallja me pushkë	82
Ndarja	83
Neroni i bjeshkëve	84
Në kohën e kryqeve	86
Guri murg	88
Mëngjes në pyll	90
Armikut të klasës	92

Borërat	94
Pushimet dimërore	96
Lulet e vatrës	97
Dy duar	99
Një fëmijë	104

POEMA

E bardha vjeshtë	106
Zërat	117
Vallja e flakëve	122
Me kulmin te dielli	140